

Helsinki 21.4.2021

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Asia: Professoriliiton puheenjohtaja, professori Jukka Heikkilä sivistysvaliokunnan kuultavana Valtioneuvoston koulutuspoliittisesta selonteosta (VNS 1/2021 vp)

Professoriliitto (myöhemmin liitto) kiittää mahdollisuudesta tulla kuultavaksi ja antaa lausunto Valtioneuvoston koulutuspoliittisesta selonteosta.

Säästöjen aika on ohi

Lausunnon pääkohdat:

- Tutkimuksen ja opetuksen laatu, kansainvälisesti tunnustettu tieteen ja taiteen korkea taso ja koulutuksella aikaansaatu osaaminen voidaan saavuttaa vain riittävän suurilla investoinneilla tutkimukseen ja koulutukseen. Kilpailijamaat ovat tämän oivaltaneet ja kuroneet kaukaa Suomeen.
- TKI-tiekartan toimeenpaneminen eli 4 prosentin (BKT) tavoitetilan saavuttaminen edellyttää noin kolmen miljardin vuosittaisia julkisia ja yksityisiä lisäpanostuksia tutkimukseen ja kehittämiseen.
- Tavoite 100 000 korkeakoulututkinnon saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä on tarpeen, jotta Suomi saa lisättyä korkeakoulutettujen osuutta väestössä. Muutos vaatii arviomme mukaan satojen miljoonien eurojen vuosittaisen lisärahoituksen, josta suurin osa kohdistuu perustutkintokoulutukseen. Rahoitusta tarvitaan myös täydennyskoulutukseen sekä yliopistojen ja yritysten väliseen yhteistyöhön.
- Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kasvattaminen nykyisestä kolminkertaiseksi, viiteentoistatuhanteen vuoteen 2030 mennessä, vaatii lisäresursseja koulutukseen sekä tutkimukseen (jatkokoulutus) kymmenien miljoonien eurojen verran. Tämä edellyttää erityisiä toimenpiteitä työlupakäytäntöihin, jotta koulutetut jäävät Suomeen.
- Tutkijan oikeus valita julkaisutapansa ja -kanavansa on tieteen vapauden kulmakivi, eikä sitä tule heikentää. Nykyistä sujuvammalle, oikeudenmukaisemmalle ja kannustavammalle tekijänoikeuspolitiikalle on suuri tarve yliopistojen ja tutkimuslaitosten innovaatio- ja keksintötoiminnassa (Takalo, 2021). Edellä mainittu on tasapainotettava avoimen tieteen pyrkimysten kanssa.
- Tavoitteet saavutetaan kustannustehokkaasti, kun yliopistolakia täydennetään henkilöstön osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia lisäämällä (esimerkiksi yliopistokollegion ja monijäsenisen hallintoelimen vastuuta lisäämällä ja urapolkuja selkeyttämällä).

Yksityiskohtainen tarkastelu:

Liiton yleiset selontekoa koskevat kommentit

Professoriliitto toteaa, että korkealaatuisen tutkimuksen tulokset ovat yliopistojen opetuksen perusta ja uusien sovellusten mahdollistaja kaikkialla yhteiskunnassa. Tutkimuksen ja opetuksen laatu, kansainvälisesti tunnustettu tieteen ja taiteen korkea taso ja koulutuksella aikaansaatu osaa-

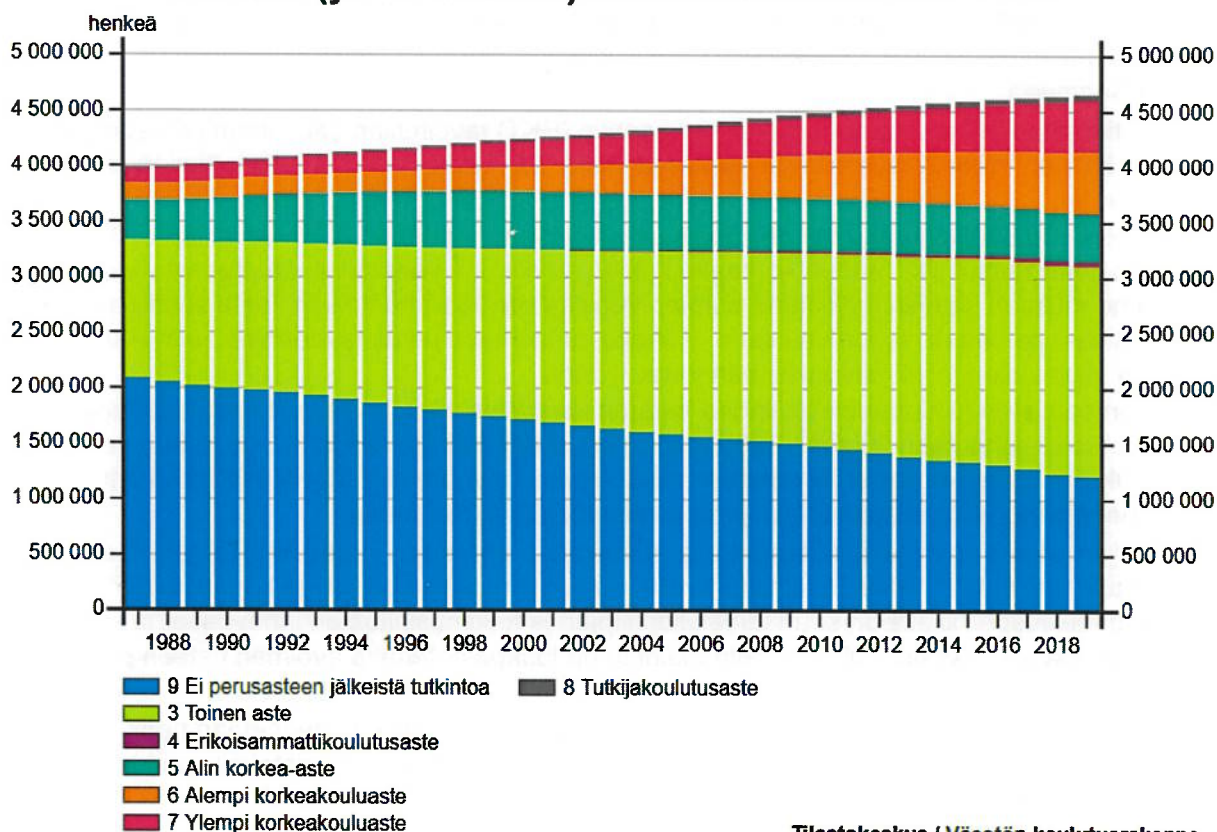
PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

minen voidaan saavuttaa – ja pitää – vain riittävän suurilla investoinneilla tutkimukseen ja koulutukseen. On myös huomattava, että tieteellisen tutkimuksen ja korkeakouluopetuksen korkein kansainvälinen taso kohoaa jatkuvasti. Investoitaessa vapaaseen tutkimukseen parannetaan tiedeyhteisön edellytyksiä käynnistää nopeasti tutkimus, joka auttaa ymmärtämään muuttuvaa maailmaa ja ajankohtaisia ongelmia paremmin. Se johtaa myös varhaisempiin läpimurtoinnovaatioihin, jotka vauhdittavat kestävästä kasvua ja ongelmien ratkaisuja. Pandemia on osoittanut meille kaikille tieteen merkityksen hyvinvoivalle yhteiskunnalle.

Liiton kommentit lukuun 2. Tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Selonteossa on määritelty tavoitetila, jossa Suomessa on vahva, laadukkaaseen ja vaikuttavaan kasvatukseen, koulutukseen, tutkimukseen ja kulttuuriin rakentuva sivistysperusta. Tavoitetilan mukaan suomalaisten koulutus- ja osaamistason tulisi olla maailman kärkeä. Näin ei ole tällä hetkellä, sillä korkeakoulutettujen suhteellinen osuus on pienempi kuin lähimmissä maissa, 32% (Tilastokeskus, 2020, kuva alla).

Väestön (yli 15-vuotiaat) koulutusrakenne 1987-2019

Vaikka absoluuttinen tutkinnon suorittajien määrä onkin kasvanut, on samaan aikaan kansainvälistyminen, opiskelijoiden heterogeenisuus, digitalisoituminen ja samanaikainen kiristynyt kilpaillun tutkimusrahoituksen hakupaine on lisännyt yliopisto- ja korkeakouluopettajien taitovaatimuksia ja työmäärää. Tätä taustaa vasten, Professoriliiton kannattama ja toivoma lisäys nuorten aikuisten

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

korkeakoulututkintojen suhteellisen osuuden kasvattamisessa 50 prosenttiin, vaatii huomattaviakin lisäresursseja.

Professoriliitto kannattaa tavoitetta kehittää ja uudistaa kansalaisten osaamista työuran eri vaiheissa riippumatta taustasta, työpaikasta, asuinpaikasta, elämäntilanteesta tai vammaisuudesta. Erityisen hyödyllistä tämä on, kun tavoite kytketään saumattomasti tutkimukseen ja sitä hyödynnetään monipuolisesti monikantaisessa yhteistyössä (kansalaiset, yliopistot, julkishallinto ja yritykset), aivan kuten selonteossa tavoitellaan: koulutus- ja tutkimusorganisaatiot luovat uusia toimintatapoja ja uudistavat osaamista ja elinkeinorakennetta valtakunnallisesti ja alueellisesti tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa.

Tavoitetilan saavuttaminen edellyttää kuitenkin tutkimuksen ja kehittämisen osalta miljardiluokan vuosittaisia julkisia ja yksityisiä lisäpanostuksia kansainvälisestäkin vertailtuna niukoilla resursseilla tehokkaasti toimivaan korkeakoulutussektoriin.

Käytännössä aloituspaikkojen määrien nostot tulee budjetoida täysimääräisesti koko tutkinto- tai opintokokonaisuuden koulutuksen keston ajalta.

TKI-kumppanuusmallien tulee olla kannustavia, ja yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä tulee kannustaa esim. yliopistoille ja tutkimuslaitoksille osoitetulla jatkuvalla rahoituksella. Näin kyseiset toimijat nähdään houkuttelevina yhteistyötahoina yritysten näkökulmasta katsottuna. Yrityksille on perusteltua taata pysyvä verovähennysoikeus TKI-yhteistyön lisäämiseksi.

[Liiton kommentit lukuun 3. Koulutuksen ja tutkimuksen tavoitteet ja toimenpiteet](#)

Selonteon mukaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tulee tuottaa riittävästi korkeakoulutettuja osaajia yhteiskunnan ja työelämän tarpeisiin. Korkeakoulujen nykyiset toimintarakenteet ja -mallit eivät kaikilta osin tue korkeakoulutuksen tasa-arvoista, laadukasta, opiskelijakeskeistä ja taloudellista järjestämistä digitalisaation, kansainvälistymisen ja väestökehityksen muuttaessa korkeakoulutusta ja sen järjestämistä. TKI-järjestämisen toiminta ja sen tulosten määrä ja vaikuttavuus eivät ole nousseet halutulle tasolle. Suomella ei ole varaa jättää panostamatta kasvatukseen, koulutukseen ja tutkimukseen ja jäädä jälkeen keskeisten verrokki- ja kilpailijamaidemme kehityksestä. Koulutuksella, tutkimuksella ja innovaatiotoiminnalla on merkittävä rooli yhteiskunnan uudistumisessa, minkä vuoksi niihin on panostettu viime vuosien aikana merkittävällä tavalla ja on tärkeää panostaa jatkossakin. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisen pitkän aikavälin edellytyksiä parantaa julkisen talouden kestävyys edellyttämien uudistusten toimeenpano. Pitkän aikavälin tavoitteena on vahvistaa koulutuksen ja tutkimuksen voimavaroja ja edistää näin kestävästä kasvusta, jonka pohjalta edelleen voidaan parantaa sivistys- ja hyvinvointipalvelujen laatua.

Tavoiteltu laatuparannus on saavutettavissa korkeakoulutusta kehittämällä (tutkintoon johtavia ja suppeampia kokonaisuuksia kehittämällä). Tätä on tehty jo useita vuosia OKM:n erillisrahoituksella, jota on suunnattu viime aikoina verkostomaiseen yliopisto- ja korkeakoulusektorirajat yhteistyöhön ja digitalisointiin kannustaen.

Jotta tehokas ja laadukas opiskelu olisi mahdollista tarvitaan opiskelijamäärien lisäyksien suhteessa opintososiaaliin etuuksiin taloudelliset lisäresurssit.

PROFESSORILIITTO
PROFESSORFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenojen osalta on hyväksytyn TKI –tiekartan toimenpitein tärkeää edelleen tavoitella 4 prosenttia bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Koulutuspoliittiselle selonteolle laaditaan toimeenpanosuunnitelma. Toimeenpanon seurannassa arvioidaan myös riittävät rahoitustarpeet osana julkisen talouden suunnitelman valmistelua.

Professoriliitto toteaa, että korkeakoulutettujen määrän nostaminen edellyttää merkittäviä lisäresursseja koko koulutuksen keston ajalta opetukseen, siihen liittyvään tutkimukseen, kumppanuuksien hyödyntämiseen ja opintososiaaliin etuuksiin. TKI-tiekartan toimeenpaneminen, jotta 4 prosentin (BKT) tavoitetilan saavutetaan tarkoittaa tutkimuksen ja kehittämisen osalta noin kolmen miljardin vuosittaisia julkisia ja erityisesti yksityisiä lisäpanostuksia.

Pitkäjänteinen, ennustettava ja vakaa TKI- ja koulutuspolitiikka ovat niiden lisäpanostusten ja investointien lähtökohta. Kevään valtion budjetin kehysriihellä ja siinä tehtävillä päätöksillä on merkittävä rooli hyvinvoivan Suomen tulevaisuuden suunnan näyttäjänä.

[Liiton kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus](#)

Professoriliitolla ei ole lausuttavaa tältä osin.

[Liiton kommentit lukuun 3.2 Toinen aste](#)

Professoriliitto toteaa, että laadukas ja hyvin resursoitu toisen asteen koulutus antaa asianmukaiset lähtökohdat jatko-opintoihin siirryttäessä. Lukioden ja yliopistojen välinen yhteistyö tulee resursoida täysimääräisesti.

[Liiton kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut](#)

Koulutus- ja osaamistason nostaminen

Selonteon mukaan vuonna 2030 vähintään 50 prosenttia nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon. Tavoitteen saavuttamiseksi aloittajien määrää korkeakoulutuksessa lisätään vuoteen 2030 saakka. Lisäaloituspaikat suunnataan painotetusti niille aloille ja alueille, joilla on koulutuskykyä ja joilta työllistytään hyvin, kuitenkin huomioiden joustavuus suhteessa kysynnän ja työmarkkinoiden muutoksiin.

Liitto toteaa, että selonteon luonnoksessa oli selvä kirjaus, *että ”korkeakoulutukseen suunnataan tämän vaatimat taloudelliset lisäresurssit”*. Nyt selonteon mukaan ”tavoitteen saavuttaminen edellyttää uusia päätöksiä koulutuksen laajentamiseksi. Lisäksi se edellyttää nykyistä paljon nopeampaa siirtymistä toiselta asteelta korkeakouluihin sekä sitä, että entistä useampi korkeakoulutuksen aloittaneista myös suorittaa tutkinnon. Tätä tukee se, että uudessa rahoitusmallissa korkeakoulut hyötyvät aiempaa enemmän tavoiteajassa suoritetuista tutkinnoista”. Professoriliitto edellyttää, että 50 % korkeakoulutustavoite vuoteen 2030 mennessä eli 100 000 uutta korkeakoulututkintoa tulee toteuttaa koulutuksen korkea laatu säilyttäen ja täysimääräisesti resursoiden. Tämä edellyttää satojen miljoonien eurojen lisäresursointia vuositasolla.

Ajatus siitä, että yliopistoissa (ja ammattikorkeakouluissa) aina vain opetettaisiin enemmän, on ilman lisäopettajia mahdoton. Muussa tapauksessa tämä tarkoittaa sitä, että henkilöresursseja siirretään tutkimuksesta opetukseen. TKI-rahoituksen BKT-osuuden nostaminen 4 prosenttiin edellyttäisi henkilöresurssien siirtämistä pitkäaikaiseen perustutkimukseen.

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Selonteon mukaan korkeakoulut lisäävät laajapohjaisella yhteistyöllä ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden rekrytointia suomalaisiin korkeakouluihin. Osaajatarpeisiin vastaamiseksi vuosittainen uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää kasvaa nykyisestä kolminkertaiseksi, viiteentoistatuhanteen vuoteen 2030 mennessä.

Liitto toteaa, että yliopistojen autonomia on turvattu lailla. Autonomiaan kuuluu myös opiskelijoiden valitseminen. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän kasvattaminen on hyvä tavoite, mutta vaatii erityistä resursointia yliopistoilta kuin muiltakin toimijoilta (lupa-asiat, perhepoliittiset asiat, päivähoitopaikat jne.).

Selonteon mukaan korkeakoulut integroivat kansainväliset osaajat korkeakouluihin, suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään yhteistyössä elinkeinoelämän ja julkisen sektorin työnantajien kanssa. Tutkinnon suorittaneista ulkomaalaisista opiskelijoista 75 prosenttia työllistyy suomalaisille työmarkkinoille.

Liitto toteaa, että tutkinnon suorittaneille on syytä mahdollistaa pysyvä oikeus jäädä Suomeen. Kansainvälisten osaajien integroiminen yhteiskuntaan on tärkeä asia, mutta vastuu siitä kuuluu yliopistojen lisäksi muille toimijoille.

Selonteon mukaan opetussisällöt avataan mahdollisimman laajasti käyttöön. Liitto viittaa tämän tavoitteen osalta kohdassa korkeakoulujen toimintamallit ja -rakenteet lausumaansa.

Korkeakoulutuksen saavutettavuus ja tasa-arvo

Professoriliitto pitää tärkeänä käynnissä olevaa korkeakoulujen saavutettavuussuunnitelman valmistelua. Suunnitelma tulee tehdä hyvässä yhteistyössä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, niiden henkilöstön sekä keskeisten sidosryhmien kanssa. Yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla tulee olla riittävä aika laatia omat saavutettavuussuunnitelmansa. Suunnitelmien vaatimat toimet ja voimavarat tulee resursoida täysimääräisesti sekä digitaalisissa että fyysisissä opetustiloissa ja materiaaleissa.

Korkeakoulujen toimintamallit ja -rakenteet

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat laatineet yhteisen digivision. Henkilöstö ei ole ollut mukana laatimassa visiota. Digivisiossa on paljon hyvää, mutta siinä on yksinkertaisesti ohitettu tutkijoiden tekijänoikeudet. Tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus ei toteudu ilman tekijänoikeuksia. Tutkijoiden tekijänoikeuksilla turvataan se, että perusoikeudet toteutuvat myös yliopistosektorilla. Tutkijavetoisuus takaa tieteen laadun. Tekijänoikeuksien kaventaminen heikentäisi avoimen tutkimuksen sekä keksintö- ja innovaatiotoiminnan kannustimia. Tutkijoiden tekijänoikeudet, mukaan lukien oikeudet opetusaineistoihin, tulee säilyttää nykyisellään. Kasvava digitalisaatio ei edellytä yliopistojen tutkijoiden ja opettajien tekijänoikeuksien heikentämistä ja siirtämistä esimerkiksi työnantajalle. Tekijänoikeuslakia tai korkeakoulukeksintölakia (laki oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin) ei tule muuttaa lukuun ottamatta DSM-direktiivin edellyttämää tekijänoikeuslain uudistusta. Maan hallituksen ei tule sallia yliopistojen kohtuuttomia vaatimuksia yrittää murtaa erilaisilla työsopimusten liitteillä lainsäädännössä taattua niin sanottua tutkijapoikkeusta. Se ei ole myöskään viisasta aiemmin havaitun ja viimeaikaisten tutkimusten perusteella, vaan tutkijoiden ja opettajien tekijänoikeuksiin perustuviin kannustimiin tulisi kiinnittää erityistä huomiota kautta korkeakoulujärjestelmän (Takalo, 2021).

PROFESSORILIITTO
PROFESSORFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Korkeakoululainsäädännön uudistaminen

Professoriliitto pitää selonteossa erinomaisena sitä, että siinä ei kyseenalaisteta ns. duaalimallia eli sen tavoitteena ei ole korkeakoululainsäädännön uudistaminen tältä osin.

Professoriliitto vaatii yliopistolain muuttamista siten, että julkisoikeudellisen yliopiston yliopistokollegion ja säätiöyliopiston yhteisen monijäsenisen hallintoelimen tehtäviin lisätään yliopiston strategian, hallituksen laatimien talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksyminen sekä johdosääntöjen vahvistaminen. Lisäksi esitämme yliopistolain muuttamista ja täydentämistä siten, että yliopistokollegio ja yhteinen monijäseninen hallintoelin voi vapauttaa hallituksen tai sen jäsenen tehtävästään, jälkimmäisen myös ilman, että hallitus tekee esityksen vapauttamisesta. Edellytämme, että säätiöyliopiston monijäsenisen hallintoelimen asemaa vahvistetaan yliopistolaissa siten, että säätiöyliopiston yhteinen monijäseninen hallintoelin valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä päättää itse hallituksen valintaan liittyvistä menettelyistä.

Professoreiden rekrytointikäytännöt ovat muuttuneet merkittävästi viime vuosien aikana. Professorien vakinaistamispolun käytöstä (tenure track) on tullut vakiintunut tapa rekrytoida professoreita. Nykyinen lainsäädäntö ei kuitenkaan tunnista vallitsevaa käytäntöä. Professoriliitto pitää tärkeänä luoda tutkijanuralle kannustavia työsuhteita ja tukee professorin vakinaistamispolkumenettelyn kehittämistä. Vakinaistamispolulla on tavanomaisesti kolme tasoa: assistant-professorit, associate-professorit ja full-professorit. Professoriliitto katsoo, että yliopistolakia tulee täydentää professuuriin johtavaa urapolkua koskevilla säännöksillä. Myös työlainsäädännön ja nykyisen käytännön välinen ristiriita määräaikaisten työsuhteiden käytöstä tulee ratkaista.

[Liiton kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto](#)

Tutkimus- ja kehittämispanokset neljään prosenttiin kansantuotteesta vuonna 2030

Selonteon tavoitetilan mukaan, tutkimus- ja kehittämispanokset ovat vuonna 2030 nousseet neljään prosenttiin kansantuotteesta. Professoriliitto toteaa, että TKI-menojen osuus BKT:sta on valitettavasti laskenut merkittävästi viime vuosina (niiden osuus oli 3,64 % vuonna 2011 ja arvion mukaan 2,71 % vuonna 2019). Keskustelussa on hämärtynyt suomalaisen tutkimuksen rahoituksen karuus – kyse ei ole miljoonien vajeesta tai edes satojen miljoonien vajeesta. Pelkästään Ruotsin tutkimus- ja kehitysintensiteetin saavuttaminen edellyttää noin 1,5 miljardin euron lisäpanostuksia. Korkeakouluvisiossa yhteisesti sovitun tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan 4 prosentin BKT-osuuden tavoite edellyttää noin 3 miljardin euron vuosittaisia julkisia ja yksityisiä lisäpanostuksia tutkimukseen ja kehittämiseen. Liitto korostaa, että Suomella on siis miljardiluokan haaste ja tavoite, jonka taakse on asettunut laaja parlamentaarinen joukko. Hallitukselta ja oppositiolta tarvitaan nyt konkreettisia käytännön toimia niiden rahoitusedellytysten kehittämiseksi, joilla Suomi nostetaan takaisin tieteen, tutkimuksen ja kehittämisen maailman kärkeen. *Liitto kannattaa lämpimästi selonteossa todettua TKI-tiekartan toimeenpanoa ja sen vaatimia pysyväisluonteisia panostuksia OKM- ja TEM-sektorin pääluokkiin sekä sektoriensa TKI-toiminnasta vastaaville muille ministeriöille.*

Liitto toteaa, että jotta TKI-rahoituksen BKT-osuus voisi nousta 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, rahoituksen määrän lisäksi tarvitaan merkittävä muutos rahoituksen laatuun. Yliopistojen lyhytaikaisen ja kilpaillun rahoituksen osuutta on vähennettävä ja pitkäaikaisen ei-tulosperusteisen perusrahoituksen osuutta on nostettava, jotta tutkijoilla olisi mahdollisuuksia harjoittaa pitkäaikaista

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

tutkimustoimintaa, tehdä yhteistyötä teollisuuden kanssa ja hankkia kansainvälistä rahoitusta. Pitkäjänteisyyttä tavoitellaan myös tiekartan perusteella kehitteillä olevalla TKI-kumppanuusmallilla, joka tulee ottaa käyttöön mahdollisimman pian tai viimeistään seuraavalla EU-ohjelmakaudella.

TKI-rahoituksen BKT-osuus ei nouse tavoitteeseen yliopistojen nykyisellä rahoitusmallilla. Yliopistojen rahoituksen painopistettä tulee siirtää tutkintomääristä vapaaseen tutkimukseen. Rahoituksen painopistettä tulee siis siirtää lyhyen aikavälin tuloksellisuusrahoituksesta ja harkinnanvaraisesta rahoituksesta yliopistolaissa edellytettyyn perusrahoitukseen eli pitkäjänteiseen rahoitukseen, joka antaa yliopistoille mahdollisuuden päättää rahoituksen kohdentamisesta yliopistoissa niiden omien strategisten valintojen mukaisesti. Professoriliiton ja Tieteentekijöiden liiton esittämässä mallissa¹, 24 prosentin osuus, lisäksi rahoituksen vakautta ja yliopistojen omaehtoista profiloitumista. Perusteellinen valmistelutyö OKM:n rahoitusmallin muuttamiseksi on syytä aloittaa.

Professoriliiton tilaaman ja 23.4.2021 julkistettavan yliopistojen sisäisiä rahoitusmalleja koskevan selvityksen mukaan yliopistojen sisäiset rahoitusmallit seuraavat OKM:n mallia muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta suhteellisen tarkasti. Yliopiston ulottaessa tulosrahoitusmalli sisäisesti yksiköillensä, yliopisto rajoittaa yksikötason tosiasiallista autonomiaa. Myös Seuri ja Vartiainen toteavat, että nykyinen rahoitusmalli ei kannusta yliopistoja rakenteelliseen tehostamiseen ja työnjakaan, vaan kohtelee hyvinkin erilaisia oppiaineita symmetrisesti (Seuri ja Vartiainen 2018). Myös edellä mainittu puoltaa rahoitusmallin muuttamista.

[Liiton kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö](#)

Professoriliitolla ei ole lausuttavaa tältä osin.

[Liiton kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen](#)

Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset, Osaaminen turvaa tulevaisuuden, on julkaistu 17.12.2020. [Osaaminen turvaa tulevaisuuden. Jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjaukset \(valtioneuvosto.fi\)](#). Linjausten mukaan viimeisten vuosien aikana toteutetut ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja korkeakoululainsäädännön ja rahoitusjärjestelmien uudistukset sekä työttömyysetuuksia koskevat muutokset tukevat työuran aikaista jatkuvaa oppimista, mutta toimet eivät kuitenkaan riitä työikäisen väestön uudelleen- ja täydennyskoulutushaasteeseen vastaamiseksi. Edelleen linjausten mukaan haasteisiin on osin mahdollista vastata avaamalla ja kohdentamalla korkeakoulujen ja oppilaitosten nykyistä koulutustarjontaa edelleen jatkuvan oppimisen kohderyhmille. Linjausten mukaan tarjonnasta puuttuu kuitenkin nopeasti käynnistettävää, lyhytkestoista koulutusta, joka ei välttämättä asetu tietyille koulutustasolle, ja joka yhdistelee sisältöjä eri koulutusaloilta.

Linjauksissa on ehdotettu toimenpidettä (7), jonka mukaan uudistetaan korkeakoulujen ja oppilaitosten nykyistä työikäisille kohdennettavaa koulutustarjontaa, tarvittaessa kokeiluin, työelämän ja koulutuksen järjestäjien välisenä yhteistyönä, sekä toimenpidettä (8), jonka mukaan luodaan uusia, joustavia, lyhytkestoisia, räätälöityjä ja työelämän tarpeisiin vastaavia osaamispalveluita. Tällaisia olisivat eri koulutusasteiden ja -sektoreiden sisältöjä yhdistävät kokonaisuudet, työn muutoksesta

¹ https://professoriliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/37d2a3a77d093d396837283956198785/1558203574/application/pdf/991226/Yliopistojen_rahoitusmalli_webversio.pdf

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

tai innovaatioista aiheutuvat uudet osaamissisällöt, joita ei ole tutkinnoissa tai joita ei ole edes taroituksenmukaista sisällyttää tutkintoihin sekä työssä olevien tarpeisiin vastaavat toteutukset, joiden avulla osaamistaan voi uudistaa ennakoivasti. Koulutustarjonta ja muut palvelut olisivat avoimia työikäiselle väestölle ml. työlliset, työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat. Varmistetaan riittävä tarjonta molemmilla kansalliskielillä.

Professoriliitto toteaa, että yliopistojen ja työelämän sekä oppilaitosten välillä tehdään paljon yhteistyötä. Lyhytkestoisten osaamispalveluiden osalta liitto toteaa, että yrityksillä on mahdollisuus tilata korkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta yliopistoilta ja ammattikorkeakouluilta. Erilaiset micro-credentialit mahdollistavat joustavamman reagoinnin uusiin osaamistarpeisiin ja niiden päivittämiseen, mutta niistä ei kuitenkaan saa tulla tutkintoja korvaavia 'mini-tutkintoja'.

Digitaalisuuden mahdollisuuksien hyödyntämisen osalta on ehdotettu toimenpidettä (15), jonka mukaan otetaan jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus käyttöön asteittain tekemällä yhteistyötä muun muassa korkeakoulujen digivisio 2030 -hankkeen kanssa.

Professoriliitto viittaa yllä kohdassa 3.3 Korkeakoulujen toimintatavat ja -mallit lausumaansa.

[Liiton kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö](#)

Professoriliitto muistuttaa, että myös yliopistoissa on opetushenkilöstöä (opetus- ja tutkimushenkilöstö), jota ei nyt käsitellä koulutuspoliittisessa selonteossa.

[Liiton kommentit lukuihin 3.8–3.13 ja 4](#)

Professoriliitolla ei ole lausuttavaa näiltä osin.

Professoriliitto-Professorsförbundet

Jukka Heikkilä
puheenjohtaja

Tarja Niemelä
toiminnanjohtaja